

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Λεωφόρο Κνωσού, (Κτήρια Πανεπιστημίου Κρήτης, Πτέρυγα Μ), Τ.Κ.. 71409

Τηλ. για ραντεβού: 2813.008525, info@koinoniaher.gr www.koinoniaher.gr

Ομιλία στο Φεστιβάλ των Κοινών (CommonsFest 2014), «Κοινοτική περίθαλψη, από τους πολίτες για τους πολίτες», Μαρία Βραχνάκη, μέλος Δικτύου Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ηρακλείου

Όλα ξεκίνησαν το Νοέμβριο του 2011. Μόλις είχε οπισθοχωρήσει αυτό που ονομάστηκε «κίνημα των πλατειών» και, ενώ κάποιοι άνθρωποι γύρισαν απογοητευμένοι στα σπίτια τους και άνοιξαν πάλι την τηλεόρασή τους, κάποιοι άλλοι ένιωσαν πως είχε ριζώσει μέσα τους ο σπόρος για συλλογική δράση.

Μια μικρή, λοιπόν, ομάδα ανθρώπων που συναντήθηκαν στην πλατεία ένιωσαν πως όφειλαν να πάρουν από κοινού θέση απέναντι στην πλήρη παραίτηση της πολιτείας από τη συνταγματική της υποχρέωση να φροντίζει τα θέματα της υγείας των πολιτών. Δεδομένα, όπως ο ραγδαία αυξανόμενος αριθμός των ανέργων, τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, οι περικοπές σε μισθούς και συντάξεις, σε συνδυασμό με τις δημοσιονομικές περικοπές που καταλήγουν στην πλήρη αποδιάρθρωσή του δημόσιου συστήματος υγείας, διέγραφαν δυσοίωνο το μέλλον για μεγάλο μέρος του πληθυσμού, σκιαγραφώντας την εικόνα μιας επικείμενης ανθρωπιστικής κρίσης.

Για όσους υγειονομικούς συμμετείχαν στον αρχικό αυτό πυρήνα ήταν ξεκάθαρο πως δεν υπήρχε χρόνος να ολιγορήσουν, καταγγέλλοντας το κράτος για την ασυνέπιά του. Ήταν επείγον, με άμεσες και δυναμικές παρεμβάσεις, να μπει ένα τροχοπέδη στην πορεία προς την εξαθλίωση, στην οποία οδηγούνταν οι συνάνθρωποί μας με χρόνιες σοβαρές παθήσεις. Ήταν σαφής γι' αυτούς η συσχέτιση μεταξύ κοινωνικού αποκλεισμού, που βιώνουν οι νεόπτωχοι συνάνθρωποί μας και του ολοένα αυξανόμενου αριθμού αυτοκτονιών. Γνώριζαν, επίσης, πως, αν αυξάνονταν σε μεγάλο βαθμό τα ανεμβολίαστα μικρά παιδιά, θα ήταν απλά ζήτημα χρόνου να σπάσει αυτό που ονομάζεται προστατευτικό τείχος και να έχουμε κάποια επιδημία λοιμώδους νοσήματος.

Για όλους τους παραπάνω λόγους συνέστησαν το Φεβρουάριο του 2012 το «Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης», ένα σύλλογο που έθεσε ως πρωταρχικό του στόχο να απευθύνει προς την κοινωνία του Ηρακλείου κάλεσμα, ώστε να δημιουργηθεί μια δομή υγείας από τους πολίτες προς τους πολίτες, χωρίς τη διαμεσολάβηση της πολιτείας, η οποία θα παρείχε δωρεάν πρωτοβάθμια ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε όσους την έχουν περισσότερο ανάγκη, δίνοντας προτεραιότητα σε άπορους και ανασφάλιστους.

Η ανταπόκριση από την κοινωνία του Ηρακλείου υπήρξε άμεση ενισχύοντας την ιδέα σε έμψυχο και άψυχο υλικό. Έτσι, τον Απρίλιο της ίδιας χρονιάς ξεκίνησε τη λειτουργία του το Κοινωνικό Ιατρείο - Φαρμακείο Αλληλεγγύης Ηρακλείου, στεγαζόμενο σ' ένα μικρό χώρο του Δήμου Ηρακλείου, στη Νέα Αλικαρνασσό.

Από τότε έχουν περάσει δύο και πλέον χρόνια και οι πολιτικές επιλογές των κυβερνόντων που επιβάλλουν λιτότητα στην υγεία προκαλούν διόγκωση των προβλημάτων υγείας της κοινωνίας. Μέσα σ' αυτά τα δύο χρόνια είδαμε τον αριθμό των ανθρώπων, που μένουν στο περιθώριο του εθνικού συστήματος υγείας, να αυξάνεται και αντίστοιχα να αυξάνεται ο αριθμός των ανθρώπων που προσέρχονται στο κοινωνικό ιατρείο. Μέχρι τώρα ο αριθμός των ασθενών που έχει καταγραφεί στο μητρώο μας φτάνει στους 1500. Δεδομένο που μας οδήγησε σε μια σειρά από ενέργειες, προκειμένου να μπορέσουμε να δώσουμε τις καλύτερες δυνατές λύσεις στα προβλήματα υγείας, τα οποία οι συνάνθρωποι μας, ανεξαρτήτως φυλής και εθνικότητας δεν είναι οι ίδιοι και οι οικογένειες τους σε θέση να αντιμετωπίσουν.

Κατ' αρχήν χρειάστηκε να βρούμε ένα χώρο που θα μπορούσε να στεγάσει αρκετές ιατρικές ειδικότητες, πράγμα το οποίο έγινε εφικτό με την παραχώρηση από την πρυτανεία του Πανεπιστημίου Κρήτης, της πτέρυγας του κτηριακού συγκροτήματος στη Λεωφόρο Κνωσού, όπου στεγαζόμαστε πλέον με συνθήκη χρησιδανείου από το Μάρτιο του 2013. Στο χώρο αυτό εγκαταστάθηκαν και λειτουργούν σήμερα έξι τακτικά ιατρεία (Παθολογίας /Γενικής Ιατρικής, Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης, Παιδιατρείο, Οδοντιατρείο, Γυναικολογικό Ιατρείο και Οφθαλμιατρείο). Στον ίδιο χώρο λειτουργεί γραφείο κοινωνικών λειτουργών και φαρμακείο, όλα αυτά υποστηριζόμενα από τη γραμματεία.

Η παροχή των ιατρικών υπηρεσιών σε πρωτοβάθμιο επίπεδο συμπληρώνεται από ένα δίκτυο γιατρών άλλων κλινικών και εργαστηριακών ειδικοτήτων, που παρέχουν τις υπηρεσίες τους δωρεάν στα ιδιωτικά τους ιατρεία. Ο εξοπλισμός των ιατρείων έγινε με δωρεές από την κοινωνία της πόλης, η οποία ανταποκρίθηκε στην κοινοποίηση των αναγκών τους.

Οι εργασίες, που χρειάστηκε να πραγματοποιηθούν για τη διαμόρφωση του χώρου σε πολυιατρείο, έγιναν χάρη στην εθελοντική εργασία μελών και φίλων του δικτύου. Για τη δημιουργία του φαρμακείου η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας της πόλης, μέσω της κοινότητας των φαρμακοποιών για τη συλλογή των μη χρησιμοποιούμενων οικιακών φαρμάκων ήταν απολύτως αναγκαία. Η αγορά των πολύ δαπανηρών εμβολίων, που γίνονται στα παιδιά, που είναι ένα πάγιο έξοδο, καθώς και των λειτουργικών εξόδων, τόσο για τα υπόλοιπα ιατρεία και τη γραμματεία, όσο και για τις ανάγκες συντήρησης του χώρου (π.χ. καθαριότητα), καλύπτονται από τις συνδρομές των μελών και τις δωρεές από φίλους και υποστηρικτές του Δικτύου. Τέλος, έχουμε επιτύχει τη συνεργασία με το ΠΑΓΝΗ για την παροχή δωρεάν συγκεκριμένων, περιορισμένων ωστόσο σε αριθμό, εξειδικευμένων εργαστηριακών και απεικονιστικών διαγνωστικών εξετάσεων προς τους ασθενείς του ιατρείου, ενώ καταβάλλουμε προσπάθειες για την κάλυψη αναγκών τους σε δευτεροβάθμια περίθαλψη.

Όλα τα παραπάνω δε θα ήταν εφικτά χωρίς την αυθόρμητη και ανιδιοτελή προσφορά του χρόνου, των γνώσεων, των ικανοτήτων και της εργασίας όλων των ανθρώπων που δραστηριοποιούμαστε στο Κοινωνικό Ιατρείο - Φαρμακείο Αλληλεγγύης Ηρακλείου (σήμερα φτάνουμε στους 500). Κινητήριος δύναμη, αλλά και συνδετικός κρίκος για όλους μας, είναι το κοινό αίσθημα του καθήκοντος να εκφράσουμε την έμπρακτη αλληλεγγύη μας προς τους συνανθρώπους μας εκείνους που η ανεργία και η φτώχεια έχει φέρει στη δύσκολη θέση να μη μπορούν να προσφέρουν στους ίδιους και στις οικογένειες τους έναν αξιοπρεπή τρόπο

διαβίωσης και οι οποίοι στερούνται μιας στοιχειώδους ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Στόχος μας, όμως, εκτός από την κάλυψη των αμιγών αναγκών σε ιατρική φροντίδα και φαρμακευτική αγωγή, είναι να δημιουργήσουμε ένα δίκτυο αμοιβαίως επωφελών σχέσεων και δεσμών τέτοιων που θα βγάζουν τους συνανθρώπους μας από το περιθώριο και την απόγνωση, προτρέποντάς τους να πάρουν και οι ίδιοι ενεργή θέση μέσα στην κοινότητα αλληλεγγύης που έχουμε δημιουργήσει.

Με αυτό τον τρόπο επιδιώκουμε να εξαλείψουμε την απόσταση μεταξύ ωφελούμενου και εθελοντή θεωρώντας αμφότερους ισότιμους συμμετόχους μιας κοινότητας όπου όλα αφορούν εξίσου όλους. Το ζωντάνεμα της ξεχασμένης αξίας της αλληλοβοήθειας, όπως αυτή υπήρχε μεταξύ των μελών προγενέστερων κοινοτήτων, είναι μια απάντηση στον κοινωνικό δαρβινισμό που βιώνουμε, που θέλει τον οικονομικά ισχυρό να μπορεί να είναι υγιής και τον αδύναμο να οδηγείται στην εξαθλίωση και στον αφανισμό. Και αυτό είναι ουσιαστικά ένα πρόταγμα, για το οποίο θέλουμε να παλέψουμε από κοινού, έχοντας απέναντι μας το κράτος, που θέτει ως ρυθμιστή των κοινωνικών αγαθών τις επιταγές των αγορών και όπου τα δικαιώματα στην υγεία, στη στέγη, στην τροφή, στη μόρφωση, στην ενέργεια ευτελίζονται σε εμπορεύματα και μετατρέπονται από κοινή υπόθεση σε ατομική για τον καθένα χωριστά.

Το στοιχείο που προσδιορίζει περισσότερο το χαρακτήρα του εγχειρήματος είναι αυτό της συλλογικής οργάνωσης και δράσης. Το βασικό κύτταρο της οργάνωσης του είναι η ομάδα εργασίας. Κάθε ομάδα εργασίας (γιατρών, φαρμακοποιών, κοινωνικών λειτουργών, νοσηλευτών, ψυχολόγων, γραμματείας, επικοινωνίας, καθαριότητας) έχει αντιεραρχική δομή, ορίζει με πλήρη ανεξαρτησία τις εσωτερικές της λειτουργίες και μεταφέρει δι' εκπροσώπου τις αποφάσεις, τους προβληματισμούς και τις ανάγκες της σε εβδομαδιαία βάση προς τη γενική συνέλευση, η οποία αποτελεί το όργανο για τη λήψη των αποφάσεων για τη λειτουργία του εγχειρήματος συνολικά. Οι αποφάσεις προκύπτουν από τη διάθεσή μας να συνθέτουμε τις διαφορετικές μας απόψεις πάνω στα καίρια θέματα που συζητούμε, με συναινετικότητα και με ανοιχτότητα προς το σύνολο της κοινωνίας αποκλείοντας, όμως, κομματικούς ή άλλους θεσμικούς φορείς, που θα μας στερούσαν την ανεξαρτησία και την αυτοθέσμιση που έχουμε επιτύχει.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να πω πως πορευόμαστε έχοντας την επίγνωση τόσο των περιορισμένων δυνατοτήτων μας, όσο και του ότι δεν έχουμε φτιάξει μια ιδανική δομή παροχής υγείας. Για εμάς ένα μοντέλο διαχείρισης της υγείας που θα τοποθετεί τη σχέση ασθενούς και γιατρού σε ισότιμη βάση, θα ενισχύει την πρόληψη και την αγωγή υγείας και θα εφαρμόζει τη φαρμακευτική θεραπεία σε λελογισμένα πλαίσια είναι ένα ζητούμενο, ένας στόχος δράσης και μια προοπτική.

Οραματιζόμαστε και αγωνιζόμαστε για μια κοινωνία που τα μέλη της, ανεξαρτήτως των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, έχουν ίση και καθολική πρόσβαση στη δημόσια υγεία σε όλες της τις βαθμίδες. Ακόμη περισσότερο, πολλοί από εμάς που συμμετέχουμε στο κοινωνικό ιατρείο, νιώθουμε να μεστώνει μέσα μας ένα κοινό όραμα για μια κοινωνία που δεν είναι παθητικός αποδέκτης των όποιων εξ' άνωθεν αποφάσεων, αλλά μια κοινωνία ενεργών πολιτών, που είναι συνειδητοποιημένοι, έχουν κριτική αντίληψη και τη βούληση να αναλαμβάνουν τη συλλογική ευθύνη και να αναπτύσσουν τη συλλογική δράση, ώστε να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες της

όπως τις αυτοπροσδιορίζουν με γνώμονα το κοινό και μόνο συμφέρον. Με την πράξη μας στο Κοινωνικό Ιατρείο – Φαρμακείο Αλληλεγγύης Ηρακλείου αποδεικνύουμε πως διαθέτουμε τη δυναμική για μια διαφορετική νοσηματοδότηση της κοινωνικής μας ζωής.

Κλείνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οργανωτική επιτροπή του φεστιβάλ για την πρόσκληση και να απευθύνω έναν χαιρετισμό, δανειζόμενη μια έννοια που έχει χρησιμοποιηθεί για να ονοματίσει ένα λειτουργικό σύστημα ανοιχτού κώδικα. Ubuntu, λοιπόν, που στη γλώσσα των ζουλού και των κόσα θα πει «είμαι αυτό που είμαι εξαιτίας αυτού που είμαστε όλοι» και «υπάρχω επειδή υπάρχουν».